

He Muka

He Pitopito Kōrero nā Te Taura Whiri i te Reo Māori

Putanga 14 (3)

Ngahuru 2002

Kei Roto

Waitangi	1
Mā Te Reo	2
Te Kura Whakapakari Reo i Waimārama	3
Rangatahi mā! Te Ringa Rehe o te Hahaupōro	4
Te Tangata Whai Rawa o Wēniti	5
Eruera Mānuera	6
Te Kura Reo Pāpāho i Te Pewhairangi	7
Maramataka	8

Ko te Rā o Waitangi 2002

Nā Tame Iti (Ngāi Tūhoe, Waikato, Te Arawa)

Ka tū te rā o Waitangi ki te hari i ngā take, kia rongohia ai ngā kaupapa a te iwi Māori. Ahakoa e tika ana, e hē ana, ka noho tonu a Waitangi mō ērā kaupapa hei wero, hei tuku ki te kāwana, ki te karauna rānei, kia noho rānei ko ngāi tātou ki te kōrero anō ki a tātou.

Koinei te toru tekau tau o ōku nā haerenga ki Waitangi. Mai rā anō i tērā wā i te tau 1971 ka kite au i runga i te pouaka whakaata rā, ko ngāi mātou tō mātou nā reanga o tērā wā hoki e haruru ana. I whakaaro au me haere au ki reira. Koinā te timatanga hoki o Ngā Tama Toa. Nō reira ka whakaeke au ki reira, kaua mō tērā take noa iho engari ia tau ia tau ka haere au ki reira, nā te mea kāre te take nei o Waitangi hei noho noa ki te hau kāinga noa iho.

Ki tāku nā titiro me noho kē a Waitangi mō tātou te iwi Māori, tētahi wāhanga hei tuku waiata, hei tuku kōrero, hei whakanui. Kaua ki te whakanui i ngā mahi koretake, pōhēhē noa e whakaeke hē ki runga i a tāua engari mō tāua ki te whakanui i a tāua. Anei rā tāua, tangata whenua, tangata Māori.

Kāore ngāi tātou i te haere ngātahi ki runga i te whakaaro kotahi. Kei te haere tēnā ki ōna whakaaro, ki ōna tikanga. Me kī rā kei te noho kāhu kāpō tonu te nuinga o ngāi tāua. Ko te kupu nei, kāhu kāpō, kāore mō te

Ko ngā Pākehā e wero ana i te Pirimia i te rā o Waitangi.

kāpō o ngā kanohi, engari ko te kāpō o te hinengaro, o ngā whakaaro o te tangata.

I te ata o te rā o Waitangi i haere au ki te karakia i te marae rā, i te whare rūnanga. Ā tae atu au ki reira, ka puta āku nei kōrero ki ngā kaiwhakarongo o Radio Wātea (603am)- “Anei a Tame Iti nei e pāpāho mai ana i Waitangi. Kei te rongo ake koutou i ngā waha Pākehā?”

I kitea atu hoki te wahine o Ngā Puhī i arahi nei i te Pirimia o te motu, i a Helen Clarke ki runga i te marae. E kore mātou hoki e mōhio, ā, he aha hoki te tikanga? Kei konei anō ētahi e kī ana kei te aha hoki te whaea, ko ērā momo kōrero. Tēnā ka puta mai te Pirimia, me taku reo pāpāho “Kei konei ngā reo o ngā Pākehā e tiorooro mai ana. Kei te rongo mai koutou? Koirā, kei te rongo mai koutou ki ngā waha e hāparangi ana? Ko ngā Pākehā, kore kau ko Tame Iti.”

Te Taura Whiri i te Reo Māori

Pouaka Poutāpeta 411

Papa 14 Investment Centre II,

Te Ara o Ballance, Te Whanga-nui-a-Tara

Waea: 64 4 471-0244

Waea-whakaahua: 64 4 471 2768

e-mēra tere@tetaurawhiri.govt.nz

Pae tukutuku: www.tetaurawhiri.govt.nz